

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet / Tanszék	Magyar Irodalomtudományi Intézet
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom (Önálló magyar szak)

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	LLM2063 MAGYAR FOLKLÓR (magyar nyelven)							
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Dr. habil Tánzos Vilmos egyetemi tanár, dr. Czégényi Dóra adjunktus							
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	dr. Bakos Áron egyetemi tanársegéd							
2.4 Tanulmányi év	1	2.5 Félév	2	2.6 Az értékelés módja	Koll.	2.7 A tantárgy típusa	Tartalma szerint	szaktárgy
							A tantárgy jellege (kötelező/választható/faktultatív)	kötelező

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1 Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	1	3.3 szeminárium	2
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	42	melyből: 3.5 előadás	14	3.6 szeminárium	28
A tanulmányi idő elosztása:					
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					7
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					8
Szemináriumok / házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					10
Konzultáció					1
Vizsgák					2
Más tevékenységek					
3.7 Egyéni munka össz-óraszámja	28				
3.8 A félév össz-óraszámja	70				
3.9 Kreditszám	3				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	–
4.2 Kompetenciabeli	–

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> jelenlét (az előadásokon való részvétel ajánlott) infrastruktúra (terem, tábla, laptop, vetítő)
5.2 A szeminárium lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> a szemináriumon való részvétel kötelező az órára előírt szöveg elolvasása infrastruktúra (terem, tábla, laptop, vetítő)

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • Különböző történeti kulturális tények és folklórjelenségek (korszakok, irányzatok, műfajok) elemzéséhez szükséges alapfogalmak, elméletek és módszerek ismerete és alkalmazása. • A magyar folklórszövegek elemzéséhez szükséges alapfogalmak magyarázata. • Különböző szövegek és kontextusok viszonyainak megismerése, szövegelemzések keretében történő hasznosítása. A néprajzi irányzatok és módszerek fontosságának felismerése, sajátosságainak beazonosítása a kultúrakutatás tudománytörténeti kontextusában.
Általános kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • A folklórszövegek textológiai elemzése, a tudományosság etikai elveinek tiszteletben tartásával, a szakszerű hivatkozás szabályainak szigorú alkalmazásával. • A szakmai feladatok kijelölt határidőn belüli hatékony és felelősségteljes teljesítése/megvalósítása csoportos és egyéni didaktikai tevékenységek keretében.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • a kulturális jelenségek értelmezésében, valamint a szakirodalomban és szaknyelvben való jártasság fejlesztése
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • a hagyomány és kulturális örökség megismerése • a kulturális hagyomány kutatásának történetével és módszertanával való megismerkedés • a magyar népköltészet néhány területével való megismerkedés

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
<p>1. Bevezetés, alapfogalmak. Kultúra, nép, népi kultúra, populáris kultúra (parasztok, polgárok, elit). A kultúra mint objektum, mint reprezentáció mint esemény. Kultúrák (hivatalos kultúra, elitkultúra, népi kultúra, populáris kultúra, ellenkultúra, szubkultúra/csoportkultúra, regionális kultúra, globális kultúra, kishagyomány, nagyhagyomány). A folklór definíciói (ösi, ünnepi, nemzeti, esztétikus; mindennapi). A folklór jellemzői (kollektív/individuális jelleg, rögzítettség/rögzítetlenség, oralitás/írásbeliség/kép, anonimitás/szerzőség, variabilitás, alkalmoszerűség, szinkretizmus). A folklór (táji, történeti, társadalmi) tagolódása.</p>	<p>frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés</p>	
1a. Mindennapi élet, hagyomány, örökség, kitált hagyomány, akkulturáció, migráció, diffúzió, survival, revival. A közösség (beszélőközösség, emlékezetközösség, interpretív közösség).		
2. A folklór kutatása: néprajz, folklorisztika, antropológia. Folklorisztika, etnológia, etnográfia.		
3. A nép felfedezése. Egységes-e a nép? A magyar népi kultúra történeti rétegei.		
4. Világ-, társadalom és hőskép a hősepikában. A műfaj fejlődési fokozatai. A hősének szerkezete. A magyar hősepikáról szóló tudományos diskurzus.		

<p>5. A folklorisztikai gondolkodás és a balladakutatás. A műfaj meghatározása, történeti kibontakozása, történeti rétegei, stílusváltása, területi tagolódása. Heroikum, tragikum, komikum. Balladai témák. A ballada szerkezete. A ballada és a népdal, vallás, ponyva viszonya. A ballada előadásának sajátosságai. Archaizálás. A lokális ballada mint emlékezési alakzat.</p>		
<p>6. A mesekutatás és -értelmezés története. Rendszerezési próbálkozások (tipológia, alműfajok). Mese és világkép, mese és esztétikum, mese és előadás. A műfajiság vélt és valós határai.</p>		
<p>7. Biográfia és autobiográfia. A személyes történelem felfedezése. A történelem funkciói. A történetmondás kontextusa. A történet szerkezeti, kognitív és nyelvi megszerkesztése. A kutatás története és problémái.</p>		

Kötelező szakirodalom

Demény István Pál – Gazda Klára – Keszeg Vilmos – Pozsony Ferenc – Tánzos Vilmos: *Magyar népi kultúra. Alapfogalmak. Folklór. Anyagi kultúra.* Ábel, Kolozsvár, 2000/2008. (Alapfogalmak. A folklór. A szóbeli hősi epika. A népballada. A népmese. Élettörténet – önéletírás. Az igaztörténet.)

Gazda Klára – Keszeg Vilmos – Pozsony Ferenc – Tánzos Vilmos: *Magyar népi kultúra. Szövegvűjtemény.* Ábel, Kolozsvár, 2001, 120–125.; 126–138. (Kósa L. – Szemerikényi Á., Kósa L.)

Keszeg Vilmos: *A történetmondás antropológiája.* Egyetemi jegyzet. (NEJ, 7.) KJNT–BBTE MNAI, Kolozsvár, 2011. http://kjnt.ro/szovegtar/kotet/NEJ_07_2011_KeszegV_A-tortenetmondas-antropologiaja

Liszka József: *Bevezetés a folklorisztikába. Szöveges folklór.* Lilium Aurum, Dunaszerdahely, 2011. **vagy** Voigt Vilmos (szerk.): *A magyar folklór.* (Osiris tankönyvek.) Osiris, Budapest, 1998.

Voigt Vilmos: *A folklorisztika alapfogalmai. Szócikkek.* Eguinter – Argumentum, Budapest, 2014. **vagy** Uő: *Néprajzi és etnológiai alapfogalmak.* Oktatási segédlet. (Néprajz egyetemi hallgatóknak, 36.) Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszék, Debrecen, 2017. [Az *Alapismereti bevezetés a néprajz iránt érdeklődő hallgatóknak* címmel megjelent jegyzet (KLTE Néprajzi Tanszék, Debrecen, 1989) átdolgozott kiadása.] https://neprajz.unideb.hu/sites/default/files/upload_documents/voigt_vilmos.pdf

Ajánlott szakirodalom

Magyar Néprajz. Akadémiai, Budapest, <http://mek.niif.hu/02100/02152/html/> **vagy** <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/MagyarNeprajz-magyar-neprajz-2/>

Néprajzi egyezemi jegyzetek. BBTE MNAI – KJNT, Kolozsvár. <http://www.kjnt.ro/kiado/neprajzi-egyetemi-jegyzetek>

8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Keresztúben a népi kultúra	kiselőadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés és megbeszélés	
2. Gondolatok a gyermekkorról és a hagyományokról		
3. Média és folklór		
4. E-folklór és netnográfia		
5. Írás és népi kultúra		
6. A magyar hiedelemkutatás paradigmái: a magyar mitológia, a magyar ősvallás, a magyar hiedelmek rendszere, egy település hiedelmei, egy személy hiedelmei, egy hiedelem		
7. Miért mondunk történeteket?		
8. A mitikus-mágikus világkép		
9. A középkori vallásos világkép. Általános jellemzők. Középkori eredetű folklórműfajok (hiedelem, ráolvasás, siratóének, archaikus népi imádság, ballada)		
10. A romantika neoplatonizmusa és a népi kultúra felfedezése		

11. A népi kultúra felfedezésének hatása a 19. századi polgári nemzettudatokra		
12. Az európai és a magyar népi kultúra felfedezése. A népi kultúra és a magyar nemzeti kultúra a 19. század első felében. J. G. Herder eszméi. A nép felfedezésének esztétikai, politikai és intellektuális okai. A kulturális primitivizmus. A jó vadember mítosza. Európai gyűjtések. A magyar népi kultúra felfedezése; a népiség és a polgári nemzettudat. Az első folklórgyűjtemények (Erdélyi János, Kriza János). A népi kultúra fogalmának romantikus értelmezése.		
13. A romantika meghasonlása. A Vadrózsa-pör jelentősége. A pozitivistá tudományos szemény jellemzői és eredményei. Tájégségi gyűjtések. A néprajztudomány intézményei.		
14. Irányzatok és módszerek a 20. századi magyar néprajzkutatásban. Pszichológiai irányzatok, funkcionális, formalista kutatások, az antropológiai szemlélet, a vizuális antropológia. A néprajztudomány forrásai. Intézmények, tudománytörténeti összefoglalók, kézikönyvek.		
<p>Szakirodalom</p> <p>Balázs Géza: Az e-folklór létrejötte (sms-, net- és Facebook-folklór). In Jakab Albert Zsolt – Vajda András (szerk.): Aranyhíd. Tanulmányok Keszeg Vilmos tiszteletére. BBTE MNAI – EME – KJNT, Kolozsvár, 2017, 919–926. http://kjnt.ro/szovegtar/pdf/2017_JAZs-VA_szerk_Aranyhid_66_BalazsG</p> <p>Demény István Pál – Gazda Klára – Keszeg Vilmos – Pozsony Ferenc – Tánczos Vilmos: <i>Magyar népi kultúra</i>. Tankönyv. Ábel, Kolozsvár, 2000/2008. [A következő fejezetek: A kultúra (7–10. old.), A népi kultúra felfedezése (12–14.), A magyar folklórkutatás története (14–18.), A nép és a népi kultúra fogalma (18–19.), A néprajztudomány ágai, kutatási tárgya és célja (19–20.), A folklór jellemzői (21–24.), A hiedelmek (138–158.)]</p> <p>Gazda Klára – Keszeg Vilmos – Pozsony Ferenc – Tánczos Vilmos: <i>Szöveggyűjtemény a Magyar népi kultúra tankönyvhöz</i>. Ábel, Kolozsvár, 2001/2008. [A következő fejezetek: Népballadák (4–25.), Archaikus imádságok (57–61.), Ráolvasások (62–68.), Szokásköltészet (73–106.)]</p> <p>Keszeg Vilmos: Keresztüzbén a népi kultúra. Interpretációs és kontextualizáló kísérletek. In Jakab Albert Zsolt – Vajda András (szerk.): <i>A néprajzi örökség új kontextusai. Funkció, használat, értelmezés</i>. (Kriza Könyvek, 43.) Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 2018, 29–77. http://kjnt.ro/szovegtar/pdf/KKonyvek_43_2018_JAZs-VA_szerk_A-neprajzi-orokseg_02_KeszegV</p> <p>O. Nagy Gábor: <i>Mi fán terem?</i> Budapest, 1979/1988. vagy Bárdosi Vilmos: <i>Szólások, közmondások eredete</i>. Frazeológiai etimológiai szótár, Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2015.</p> <p>Vargha Katalin: A digitális folklorisztika felé. Egy új kulcsszó és háttere a nemzetközi kutatásban. <i>Ethnographia</i> 127(4). 2016, 624–637. http://real.mtak.hu/47049/1/Vargha2016.4.sz.4_7_u.pdf</p> <p>Vargyas Lajos: Lírai népköltészet. Belső forma. In: <i>Magyar Néprajz V</i>. Akadémiai, Budapest, 1988. 477–518. http://mek.oszk.hu/02100/02152/html/05/150.html#151</p>		

9. A szakmai területek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvadásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával

<ul style="list-style-type: none"> • Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, különösképp az erdélyi múzeumokkal és a Kriza János Néprajzi Társasággal. • A tantárgy tartalmilag összhangban van mind az érvényben lévő hazai tanrend tanegységeivel, mind a magyar és nemzetközi felsőoktatási intézményekben oktatott (azonos vagy hasonló) tanegységekkel. • A tantárgy tartalma a nemzetközi és a magyar néprajzi szakirodalom klasszikus és kortárs kézikönyveire, forráskiadványaira és periodikáira egyaránt alapsz.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési szempontok	10.2 Értékelési módok	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A terminológia ismerete A kérdéskörök ismerete	kollokvium	50%
10.5 Szeminárium	Népköltészeti alkotások ismerete	kollokvium	50%
10.6 Minimális követelmények			
<ul style="list-style-type: none"> • a terminológia ismerete, adekvát használata • népköltészeti alkotások ismerete • a szemináriumokon való aktív részvétel (75%) 			

A kitöltés időpontja	Az előadásért felelős tanár aláírása	A szemináriumért felelős tanár aláírása
2024. 04. 04.		
2024. 04. 12.		
Az intézeti jóváhagyás időpontja	Az intézetvezető aláírása	
2024. 04. 15.		
A dékáni jóváhagyás időpontja	A felelős dékánhelyettes aláírása	A kar pecsétje